

VENDIM
Nr. 4, datë 31.1.2024

NË EMËR TË REPUBLIKËS SË SHQIPËRISË

Gjykata Kushtetuese e Republikës së Shqipërisë, e përbërë nga:

Holta Zaçaj	kryetare;
Marsida Xhaferllari	anëtare;
Fiona Papajorgji	anëtare;
Elsa Toska	anëtare;
Sandër Beci	anëtar;
Ilir Toska	anëtar;
Marjana Semini	anëtare;
Genti Ibrahimi	anëtar,

me sekretare Belma Lleshi, në datën 31.1.2024, mori në shqyrtim në seancë plenare mbi bazë të dokumenteve çështjen nr. 8 (F) 2023 të Regjistrit Themeltar, që u përket:

KËRKUES: Florjan Gega, përfaqësuar nga avokat Jordan Daci, me prokurë.

SUBJEKTE TË INTERESUARA: Kuvendi i Republikës së Shqipërisë, në mungesë; Këshilli i Ministrave; Prokuroria e Përgjithshme, përfaqësuar nga prokurori Arqilea Koça, me autorizim.

OBJEKTI: Shfuqizimi i vendimit nr. 00-2022-1595, datë 6.12.2022, të Kolegjit Penal të Gjykatës së Lartë, si i papajtueshëm me Kushtetutën e Republikës së Shqipërisë.

Dërgimi i çështjes për rigjykim në Gjykatën e Rrethit Gjyqësor Fier, me tjetër trup gjykues, pasi kthimi përsëri në Gjykatën e Lartë vlerësohet si joefektiv për zgjidhjen e kësaj çështjeje në përputhje me Kushtetutën e Republikës së Shqipërisë.

BAZA LIGJORE: Nenet 4, 5, 13, 17, 18, 33, 42, 43, 54, 116, 122, 123, 131, pika 1, shkronja “f”, 134, pikat 1, shkronja “i” dhe 142 të Kushtetutës së Republikës së Shqipërisë; nenet 1, 6, 13 dhe 14, të Konventës Evropiane për të Drejtat e Njeriut (*KEDNJ*); neni 2 i Protokollit Shtesë nr. 7 dhe Protokollit Shtesë nr. 12 i *KEDNJ*-së; nenet 49, pika 3, shkronja “e”, 71 dhe 71/a, të ligjit nr. 8577, datë 10.2.2000, “Për organizimin dhe funksionimin e Gjykatës Kushtetuese të Republikës së Shqipërisë”, të ndryshuar (*ligji nr. 8577/2000*).

GJYKATA KUSHTETUESE,

pasi dëgjo i relatorin e çështjes Genti Ibrahimi, mori në shqyrtim pretendimet e kërkuarit, i cili ka kërkuar pranimin e kërkesës, prapësimet me shkrim të subjekteve të interesuara, Këshillit të Ministrave të Republikës së Shqipërisë (*Këshilli i Ministrave*) dhe Prokurorisë së Përgjithshme, që kanë kërkuar rrëzimin e kërkesës, konstatoi mungesën e parashtrimeve të Kuvendit të Republikës së Shqipërisë (*Kuvendit*), si dhe diskutoi çështjen në tërësi,

VËREN:

I

Rrethanat e çështjes

1. Në vitin 2018 Prokuroria pranë Gjykatës së Rrethit Gjyqësor Fier ka regjistruar procedimin penal nr. 2078, në ngarkim të të miturit në konflikt me ligjin Florjan Gega (*kërkuari*), duke e akuzuar atë për

kryerjen e veprës penale “Vrasja në rrethana cilësuese”, të parashikuar nga neni 79/1, shkronja “a”, i Kodit Penal (KP), ndaj shtetasit të mitur D.V. Ai është arrestuar pas kryerjes së krimit, duke u caktuar dhe zbatuar ndaj tij masa e sigurimit “Arresti në burg”. Në përfundim të hetimeve paraprake prokurori ka depozituar kërkesën për dërgimin e çështjes në gjyq, në kuadër të shqyrtimit të së cilës, gjyqtari i seancës paraprake në Gjykatën e Rrethit Gjyqësor Vlorë ka vendosur mospranimin e kërkesës së mbrojtësit të kërkuarit për gjykim të shkurtuar, me arsyetimin se neni 403/2 i Kodit të Procedurës Penale (KPP) ndalon gjykimin e shkurtuar për veprat penale si ajo e nenit 79/1, shkronja “a”, të KP-së, për të cilat parashikohet dënimi me burgim të përjetshëm. Ai, gjithashtu, ka vendosur dërgimin e çështjes në gjyq. Çështja është gjykuar nga Gjykata e Rrethit Gjyqësor Fier dhe kërkuari nuk ka pranuar të marrë pjesë në gjykim, por është mbrojtur rregullisht me avokat të zgjedhur.

2. Gjykata e Rrethit Gjyqësor Fier, pasi ka proceduar me gjykim të zakonshëm, me vendimin nr. 464, datë 29.12.2020, ka vendosur deklarimin fajtor të kërkuarit për kryerjen e veprës penale “Vrasja në rrethana të tjera cilësuese”, të parashikuar nga neni 79, shkronja “a”, i KP-së dhe dënimin e tij me 12 vjet burgim, me arsyetimin se nga çmuarja në tërësi e provave të shqyrtuara në seancë gjyqësore ka rezultuar e provuar tej çdo dyshimi të arsyeshëm se kërkuari ka kryer vrasjen e të miturit D.V. Kundër këtij vendimi mbrojtësi i kërkuarit ka paraqitur ankim në lidhje me masën e dënimin, duke kërkuar caktimin e një dënimi më të lehtë. Po ashtu, krahas vendimit përfundimtar, ai ka ankimuar edhe vendimin për refuzimin e kërkesës për gjykim të shkurtuar, duke kërkuar pranimin e saj.

3. Gjykata e Apelit Vlorë, pasi e ka shqyrtuar çështjen në prani të mbrojtësit të kërkuarit dhe në mungesë të vullnetshme të këtij të fundit, me vendimin nr. 112, datë 6.5.2021, ka vendosur lënien në fuqi të vendimit të Gjykatës së Rrethit Gjyqësor Fier, me arsyetimin se përfundimi i arritur nga ajo është i drejtë për sa i përket fajësisë, cilësimit ligjor të veprës penale, llojit dhe masës së dënimin të caktuar ndaj kërkuarit. Kjo gjykatë i ka vlerësuar të pabazuara pretendimet e ngritura nga ky i fundit në lidhje me refuzimin e gjykimin të shkurtuar dhe për sa i përket uljes së masës së dënimin. Kundër këtij vendimi, mbrojtësi i kërkuarit ka ushtruar rekurs, duke parashtruar të njëjtat pretendime si edhe më parë dhe ka kërkuar prishjen e tij, sikundër edhe të vendimit të gjykatës së shkallës së parë dhe kthimin e çështjes për rishqyrtim pranë kësaj të fundit.

4. Kolegji Penal i Gjykatës së Lartë, me vendimin nr. 00-2022-1595, datë 6.12.2022, ka vendosur mospranimin e rekursit, me arsyetimin se ai nuk përmbante ndonjë prej shkaqeve të parashikuara në nenin 432/1 të KPP-së.

5. Në vijim, kërkuari ka paraqitur ankim kushtetues individual në Gjykatën Kushtetuese (Gjykata), i cili është regjistruar në datën 30.3.2023, me objekt shfuqizimin e vendimit të Kolegjit Penal të Gjykatës së Lartë si të papajtueshëm me Kushtetutën. Po kështu, në përmbajtjen e ankimit ai ka kërkuar edhe shfuqizimin e neneve 436, pika 2 dhe 437 të KPP-së, si të papajtueshme me Kushtetutën.

6. Me vendimin e datës 13.5.2023, Kolegji i Gjykatës ka vendosur kalimin e kësaj çështjeje për shqyrtim në Mbledhjen e Gjyqtarëve, ndërsa kjo e fundit, me vendimin e datës 26.6.2023, ka vendosur kalimin e çështjes për shqyrtim në seancë plenare mbi bazë të dokumenteve.

II

Pretendimet në Gjykatën Kushtetuese

7. **Kërkuari**, në mënyrë të përmbledhur, ka pretenduar se:

7.1 Nga procesi gjyqësor, i është cenuar e drejta për proces të rregullt ligjor, në drejtim të:

7.1.1 Parimit të gjykatës së caktuar me ligj, pasi Prokuroria e Rrethit Gjyqësor Fier nuk ka qenë kompetente për hetimin e çështjes, e cila është regjistruar në këtë prokurori në datën 19.10.2018, ndërkohë që në fuqi ishte Dekreti i Presidentit të Republikës nr. 6218, datë 7.7.2009, sipas të cilit seksioni penal për gjykimin e të miturve do të krijohet në Gjykatën e Rrethit Gjyqësor Vlorë. Edhe kjo e fundit, ku është zhvilluar seanca paraprake në datën 6.6.2019, nuk ka qenë kompetente për

shqyrtimin e kërkesës së prokurorit për gjykim, pasi 6 ditë përpara ishte miratuar udhëzimi nr. 79, datë 30.5.2019, i Këshillit të Lartë Gjyqësor, sipas të cilit në çdo gjykatë duhet të caktoheshin së paku tre gjyqtarë për gjykimin e çështjeve për të mitur dhe Gjykata e Rrethit Gjyqësor Vlorë nuk e plotësonte këtë kusht ditën e zhvillimit të seancës paraprake.

7.1.2 *Së drejtës së aksesit në gjykatë*, pasi data dhe ora e gjykimit në dhomën e këshillimit në Gjykatën e Lartë nuk janë shpallur as në këndin e njoftimeve, as në faqen zyrtare të saj, ndërkohë që kërkuesi gjendej në burg në kohën e gjykimit të çështjes. Mbrojtësi i kërkuesit nuk është njoftuar me *e-mail*, ndonëse adresat e *e-mail-it* ishin dhënë në rekurs, në kërkesën për përshpejtimin e gjykimit, si edhe në shkresën “Vënie në dijeni për përfaqësim”. Në bazë të jurisprudencës së Gjykatës Evropiane të të Drejtave të Njeriut (GJEDNJ), njoftimi vetëm me shpallje publike nga Gjykata e Lartë dhe jo me anë të njoftimit personal është cilësuar në kundërshtim me nenet 42 dhe 43 të Kushtetutës. Rekursi është shqyrtuar në dhomën e këshillimit dhe jo në seancë gjyqësore, megjithëse përmbante një kërkesë për unifikim të praktikës gjyqësore, sipas nenit 438 të KPP-së. Kërkuesi ka qenë në pamundësi për të paraqitur ankime kundër vendimit për revokimin e seancës sipas neneve 407 dhe 415 të KPP-së. Po kështu, në kundërshtim me nenin 18 të Kodit të Drejtësisë Penale për të Mitur (KDPM), psikologu nuk ka qenë i pranishëm as në seancën paraprake, as gjatë gjykimit të çështjes në themel.

7.1.3 *Së drejtës për t’u dëgjuar dhe për t’u mbrojtur*, pasi kërkuesi nuk ka qenë i pranishëm në asnjë fazë të gjykimit të çështjes penale. Ndonëse gjykatat e faktit kanë referuar si rrethanë rënduese faktin që vepra penale është kryer për motive të dobëta, as ato, as kërkesa e prokurorit për dërgimin e çështjes në gjykim nuk e përmbajnë këtë specifikim. Ky fakt ka pamundësuar mbrojtjen e tij, në lidhje me rrethanën rënduese.

7.1.4 *Së drejtës për t’u gjykuar nga një gjykatë e pavarur dhe të paanshme*, pasi në fashikullin e gjykimit të çështjes në Gjykatën e Lartë mungon vendimi për caktimin e datës së gjykimit të çështjes në dhomën e këshillimit. Data e shqyrtimit të çështjes në dhomën e këshillimit rezulton vetëm në aktin e kalimit të çështjes gjyqësore gjyqtarit të caktuar dhe në listën e çështjeve penale për shqyrtim në dhomën e këshillimit, të shpallur në datën 2.11.2022. Në rastin objekt shqyrtimi, akti i caktimit të gjyqtarit përmban edhe datën e zhvillimit të gjykimit në dhomën e këshillimit, që nuk e ka caktuar vetë trupi gjykues me ndonjë vendim, që do të thotë se caktimi i çështjes ose hedhja me short mund të jetë bërë pasi fashikulli i ka kaluar në mënyrë të paligjshme gjyqtarit relator dhe është bërë vetëm për të plotësuar këtë mangësi që ka pasur ky rast. Ndërkohë që është po kaq e parregullt marrja e një fashikulli nga gjyqtari pa u caktuar me short për atë çështje.

7.1.5 *Parimit për gjykim të drejtë*, pasi në fashikullin e Gjykatës së Lartë mungon regjistrimi audio i gjykimit në dhomën e këshillimit të çështjes në ngarkim të tij, sipas udhëzimit nr. 353, datë 3.9.2013, të ministrit të Drejtësisë “Për përcaktimin e rregullave të hollësishme për mbajtjen, ruajtjen dhe arkivimin e procesverbalit të seancës gjyqësore me mjete audio” (*udhëzimi nr. 353/2013 i ministrit të Drejtësisë*), si dhe neneve 115 dhe 177 të KPP-së. Po kështu, procesverbali i dhomës së këshillimit nuk përmban elementet e kërkuara nga neni 115 i KPP-së dhe mungon në tërësi transparenca e procesit, fakte këto që krijojnë dyshime për paanësinë e gjykatës.

7.1.6 *Standardit të arsyetimit të vendimit gjyqësor*, pasi vendimi i Gjykatës së Lartë është i paarsyetuar e nuk jep asnjë përgjigje për konstatimet që parashtrohen nga këshilltari dhe relatori i çështjes në relacionin përkatës. Po kështu, ndërmjet relacionit të relatorit/këshilltarit dhe vendimit përfundimtar të Gjykatës së Lartë ka dallime në përmbajtje. Arsyetimi i vendimit të kësaj gjykate është i mangët dhe i pambështetur në prova, në ligj dhe në standardet kushtetuese, si dhe gjuha e përdorur dhe analiza ligjore janë të pakuptueshme.

7.1.7 *Parimit të ligjshmërisë*, pasi relatori i çështjes dhe këshilltari ligjor në Gjykatën e Lartë kanë vënë në dyshim zbatimin korrekt të ligjit material me rëndësi për njësimin e praktikës, duke iu referuar edhe një rasti të ngjashëm të ardhur në Gjykatën e Lartë nga Gjykata e Rrethit Gjyqësor Korçë lidhur me individualizimin e saktë të veprës penale sipas nenit 79 apo 76 të KP-së.

7.2 *Parimi për barazi përpara ligjit dhe mosdiskriminimit*, të parashikuar nga neni 18 i Kushtetutës në lidhje me nenet 6 dhe 7 të KEDNJ-së dhe Protokollin Shtesë 12 të saj, pasi arsyetimi i gjykatave të juridiksionit të zakonshëm, sipas të cilit konsiderohet rrethanë rënduese fakti se i pandehuri vjen nga një familje me formim nën mesatar, është qartazi një element diskriminues. Kolegji penal i Gjykatës së Lartë ka mbajtur standarde të ndryshme lidhur me gjykimin e shkurtuar. Në vendimin nr. 00-2022-641, datë 12.5.2022, në ngarkim të të miturit A. Xh. në konflikt me ligjin, në të njëjtat rrethana ligjore, ky kolegji e ka vlerësuar të ligjshëm lejimin e gjykimit të shkurtuar për të miturin, mbi të cilin rëndonte akuzë e njëjtë sikurse për kërkuesin.

7.3 *E drejta për të mos u dënuar pa ligj e lidhur me parimin e proporcionalitetit*, të garantuara nga nenet 17 dhe 29, pika 1, të Kushtetutës, pasi gjykatat e juridiksionit të zakonshëm, në caktimin e llojit dhe masës së dënimit, u janë referuar kushteve dhe kritereve të përcaktuara në KPP, ndërkohë që duke qenë i mitur në konflikt me ligjin, ligji i posaçëm e orienton organin procedues që në caktimin e llojit dhe masës së dënimit t'i referohet KDPM-së, që në rastin konkret duhej të prevalonte ndaj KPP-së. Po kështu, gjykatat e faktit nuk kanë zbatuar drejt ligjin lidhur me rrethanat lehtësuese dhe rënduese ndaj kërkuesit.

7.4 *Dispozitat ligjore të kundërshtuara* janë të papajtueshme me Kushtetutën, pasi:

7.4.1 Neni 436 i KPP-së, në lidhje me njoftimin e seancave gjyqësore, nuk është në pajtim me Kushtetutën, pasi kjo e fundit kërkon që njoftimi i të pandehurit të jetë efektiv dhe jo thjesht formal, ndërkohë që mungesa e njoftimit efektiv rrezikon për të pandehurin humbjen e mundësisë së parashtrimit të mbrojtjes së tij para gjykatës si pjesë e së drejtës kushtetuese për t'u dëgjuar para se të gjykohet.

7.4.2 Neni 437 i KPP-së, në lidhje me shqyrtimin gjyqësor në prani të palëve në Gjykatën e Lartë, nuk garanton të drejtën e të pandehurit që të mbrohet vetë personalisht. Kjo dispozitë është shfuqizuar *de facto* nga Kushtetuta, por ky fakt duhet të konstatohet si i tillë nga Gjykata në kuadër të gjykimit të këtij ankimi individual.

8. ***Subjekti i interesuar, Kuvendi***, në lidhje me kërkimin për shfuqizimin e neneve 436, pika 2 dhe 437 të KPP-së, si të papajtueshme me Kushtetutën, nuk ka paraqitur prapësime me shkrim, megjithëse është njoftuar rregullisht.

9. ***Subjekti i interesuar, Këshilli i Ministrave***, në lidhje me kërkimin për shfuqizimin e neneve 436, pika 2 dhe 437 të KPP-së, si të papajtueshme me Kushtetutën, ka parashtruar në mënyrë të përmbledhur si vijon:

A) Për legjitimitetin

9.1 Kërkuesi nuk legjitimohet në lidhje me pretendimet për antikushtetutshmërinë e dispozitave ligjore, pasi nuk ka shteruar mjetet juridike efektive në dispozicion të tij. Këto pretendime para se të ngrihen në Gjykatë, duhet të paraqiten për gjykim në të gjitha gjykatat e juridiksionit të zakonshëm. Po kështu, ai nuk ka ngritur në rekurs asnjë pretendim me natyrë kushtetuese ose në drejtim të kushtetutshmërisë së dispozitave ligjore dhe Gjykata e Lartë, si gjykatë ligji, nuk ka pasur mundësi për të bërë një vlerësim të situatës. Pretendimi i ngritur ndaj nenit 437, pika 3, të KPP-së përbën gjë të gjykuar, pasi kjo dispozitë është bërë edhe më parë objekt shqyrtimi në Gjykatë, e cila me vendimin nr. 25/2023 ka vendosur rrëzimin e kërkesës.

B) Për themelin

9.2 Pretendimi për shfuqizimin e nenit 436, pika 3, është i pabazuar dhe në kundërshtim me jurisprudencën e Gjykatës dhe atë të *GJEDNJ-së*, pasi sipas kësaj dispozite mbrojtësit i vihen në dispozicion 3 mënyra efektive informimi për marrjen dijeni për procesin që zhvillohet në Gjykatën e Lartë, përmes: 1. njoftimit nëpërmjet afishimit; 2. njoftimit në faqen zyrtare të saj; si dhe 3. njoftimit me anë të postës elektronike, kur mbrojtësi ka vendosur adresë *email*-i në rekurs. Fakti që personi në gjykim vuan dënimin në institucionet e ekzekutimit të vendimeve penale, nuk përbën shkak për

shfuqizimin e dispozitës, pasi ajo nuk e cenon procesin e rregullt ligjor, për sa kohë mbrojtësi merr dijeni për procesin gjyqësor përmes mënyrave të njoftimit.

9.3 Pretendimi për shfuqizimin e nenit 437, pika 3, është i pabazuar dhe në kundërshtim me jurisprudencën e Gjykatës dhe atë të GJEDNJ-së. Kërkuesi nuk ka arritur të përcaktojë në nivel kushtetues cenimin real dhe të drejtpërdrejtë të të drejtave dhe lirive themelore, si rrjedhim i përmbajtjes së nenit 473, pika 3, të KPP-së. Kjo dispozitë nuk ka ndryshuar asnjëherë që nga momenti i miratimit. Zbatimi i saj nuk sjell ndikim negativ përveçse ndikon në mënyrë të drejtpërdrejtë në garantimin e standardeve të procesit të rregullt ligjor. Shfuqizimi i normave të miratuara përpara hyrjes në fuqi të Kushtetutës konstatohet rast pas rasti nga ana e Gjykatës, e cila e ka analizuar këtë dispozitë në kuadër të një tjetër ankimi kushtetues dhe nuk e ka shfuqizuar atë. Përfaqësimi me mbrojtës ligjorë në Gjykatën e Lartë lidhet me njohjen dhe ekspertizën ligjore që duhet të ketë pala në procesin gjyqësor. Në sistemin gjyqësor shqiptar, Gjykata e Lartë është gjykatë ligji dhe nuk kryen analizë dhe vlerësim të fakteve, ndaj prezencës e të pandehurit nuk ndikon në zhvillimin e procesit përpara saj.

10. ***Subjekti i interesuar, Prokuroria e Përgjithshme*** ka parashtruar në mënyrë të përmbledhur si vijon:

10.1 *Për procesin gjyqësor*

10.1.1 Pretendimi për cenimin e *parimit të gjykatës së caktuar me ligj* është i pabazuar, pasi pretendimi i lidhur me moskompetencën nuk është ngritur nga i pandehuri apo mbrojtësi i tij as gjatë seancës paraprake, as përpara shqyrtimit gjyqësor (në asnjë shkallë tjetër gjykimi). Nuk ka asnjë kërkim nga kjo palë lidhur me ripërsëritjen e fazës së seancës paraprake. Po kështu, vlerësimi i moskompetencës territoriale bëhet *ex ante* dhe jo *ex post*. Sipas nenit 86 të KPP-së përjashtohet si shkak për prishje të vendimit nga gjykata e apelit mospasja e kompetencës tokësore.

10.1.2 Pretendimi për cenimin e *së drejtës së aksesit në gjykatë* është i pabazuar, pasi njoftimi për datën, orën dhe trupin gjykues të caktuar për seancën gjyqësore është kryer nëpërmjet njoftimit me shpallje dhe në faqen elektronike zyrtare të Gjykatës së Lartë. Nga ana tjetër, sipas nenit 436, pika 3, njoftimi elektronik bëhet kur palët kanë adresa elektronike të deklaruara ose të njohura, ndërkohë që nuk rezulton që mbrojtësi t'i ketë deklaruar këto adresa për efekt njoftimi në kuadër të këtij procesi. Po kështu, i pandehuri është rekursuesi, i cili ka caktuar mbrojtës dhe ka kërkuar përshpejtim të procesit. Këto fakte tregojnë se ai ka pasur interesin për të ndjekur ecurinë e çështjes së tij. Pretendimi për zhvillimin e gjykimit në mungesë të të miturit në konflikt me ligjin është gjithashtu i pabazuar, pasi jo vetëm nuk është ngritur si i tillë në rekurs, por rezulton se ai është thirrur nga gjykata në gjykim dhe ka shprehur vullnetin për të mos marrë pjesë në seancë gjyqësore.

10.1.3 Pretendimi për cenimin e *së drejtës për t'u dëgjuar dhe për t'u mbrojtur* është i pabazuar, pasi nuk është ngritur si i tillë në rekurs, si dhe nuk mbështetet në aktet e dosjes dhe dispozitat procedurale. I pandehuri është thirrur në gjykim dhe ka shprehur vullnetin për të mos marrë pjesë në seancë dhe për pasojë prania e psikologes nuk ka qenë detyrim.

10.1.4 Pretendimi për cenimin e *së drejtës për t'u gjykuar nga një gjykatë e pavarur dhe të paanshme* është i pabazuar, pasi argumentet për parregullsitë dhe për proces të dyshimtë në marrjen e fashikullit nga gjyqtari, pa u caktuar çështja me short apo caktimin e datës së seancës në dhomë këshillimi ngrihen në nivel hipotezash dhe nuk çojnë në përfundime për shkelje të normave kushtetuese në nxjerrjen e vendimit gjyqësor. Procedura e ndjekur, njoftimi në faqen zyrtare të Gjykatës së Lartë lidhur me çështjen dhe shpallja e datës 2.11.2012, është bërë në përputhje me ligjin dhe praktikën e kësaj gjykate. Shortimi i çështjes provohet qartazi në dokumentin *Regjistri i veprimeve*, fleta nr. 1 e akteve të dosjes.

10.1.5 Pretendimi për cenimin e *parimit për gjykim të drejtë* është i pabazuar, pasi në kushtet kur një veprim i caktuar procedural ka një rregullim të posaçëm ligjor, referenca në dispozita gjenerike dhe në akte nënligjore është e gabuar. Neni 436/a i KPP-së legjitimon faktin se procesverbali i mbajtur në datën 6.12.2022, përmbush të gjitha kriteret për t'u konsideruar akt i vlefshëm e konform normave

procedurale, kur për më tepër neni 122 i KPP-së parashikon shprehimisht rastet e pavlefshmërisë së procesverbalit të seancës.

10.1.6 Pretendimi për cenimin e *standardit të arsytimit të vendimit gjyqësor* është i pabazuar, pasi vendimi i Gjykatës së Lartë përmban të gjitha elementet formale dhe arsyetuese për çdo pretendim të ngritur në rekurs.

10.2 Pretendimi për cenimin e *parimit të barazisë përpara ligjit dhe mosdiskriminimit*, është i pabazuar, pasi duke u nisur nga arsyetimi i gjykatës së shkallës së parë, vërehet se ajo nuk e ka cilësuar rrethanë rënduese faktin se i pandehuri vjen nga një familje me formim nën mesatare. Po kështu, gjatë procesit gjyqësor nuk konstatohet të jenë cenuar të drejtat e kërkuesit e aq më tepër kjo të jetë bërë për arsye familjare. Arsyetimi i gjykatës lidhet me faktorë që do të ndihmonin në riintegrimin e tij, në kuadër të interesit më të lartë të të miturit. Pretendimi për shkelje kushtetuese në lidhje me ndalimin e zbatimit të gjyqimit të shkurtuar për të miturit që kanë kryer vepra penale, ku parashikohet dënim i përgjithshëm, nuk është i bazuar si në dispozitën konkrete, ashtu edhe në lidhje me interpretimin e gjykatave. Po kështu, pretendimi se në vendimin nr. 00-2022-641, datë 12.5.2022, Kolegji Penal i Gjykatës së Lartë ka mbajtur qëndrim të ndryshëm lidhur me gjykimin e shkurtuar për të miturin në konflikt me ligjin është i pabazuar.

10.3. Pretendimi për cenimin e *së drejtës për të mos u dënuar pa ligj* është i pabazuar. Sipas këtij parimi kërkohet ekzistenca e një baze ligjore për të dhënë një dënim. Në kohën e dënimit të kërkuesit ka pasur një parashikim ligjor në nenin 79, shkronja “a”, të KP-së, që e bënte të dënueshme vrasjen në rrethana cilësuese, të kryer ndaj të miturit. Po kështu në nenin 50, shkronja “a”, të KP-së ishte e parashikuar që kryerja e veprës penale për motive të dobëta rëndonte dënimin. Po kështu, në bazë të nenit 29 të KP-së dhe nenit 97/1 të KDPM-së, burgimi si lloj dënimi i vendosur ndaj kërkuesit përfshihej në llojin e dënimeve të parashikuara nga ligji dhe sipas dispozitave përkatëse dënimin me 12 vjet burgim nuk kalonte kufijtë e KDPM-së. Nga ana tjetër, në dhënien e vendimit, gjykatat janë bazuar në provat e formësuara në respektim të parimit të kontradiktoritetit dhe barazisë së armëve. Çdo vlerësim për cilësimin juridik të veprës penale dhe mënyrën e zbatimit të ligjit kur nuk konstatohen shkelje të procesit të rregullt ligjor është jashtë juridiksionit kushtetues.

10.4 Pretendimi për cenimin e *parimit të proporcionalitetit* është i pabazuar, pasi interpretimi dhe zbatimi i ligjit është detyrë e gjykatave të zakonshme. Gjykata e shkallës së parë ka dhënë dy shkaqe për mospranimin e kërkesës për gjykim të shkurtuar, ku i pari lidhet me ushtrimin e diskrecionit të saj bazuar në nenin 405, pika 6, të KPP-së, për shkak se kishte dyshime se cilësimi juridik i veprës penale i përcaktuar nga prokurori ishte i gabuar dhe i dyti me parashikimin ndalues sipas nenit 403, pika 2, të KPP-së. Si dispozita penale, ashtu edhe qëndrimi i gjykatave nuk pasqyrojnë problem kushtetues në lidhje me cenimin e të drejtave themelore. Legjislacioni penal i ka garantuar të miturit në konflikt me ligjin mbrojtje e trajtim të veçantë, që ndryshon ndjeshëm nga sistemi i përgjithshëm i dënimit penal dhe këto garanci respektojnë nenin 54 të Kushtetutës dhe të drejtën ndërkombëtare për fëmijët. Legjislatori ka detyrimin dhe të drejtën të përcaktojë politika të caktuara penale për sa kohë që ato nuk cenojnë thelbin e të drejtave e lirive themelore të njeriut. Ky legjitimitet rrjedh nga zbatimi i drejtpërdrejtë i nenit 17 të Kushtetutës, që nuk përjashton ndonjë të drejtë nga kufizimi. Kur të miturit i është garantuar tashmë me ligj një sistem i diferencuar dënimi, ndalimi i aksesit në një institut të caktuar, siç është ai i gjyqimit të shkurtuar, i parashikuar shprehimisht në ligj për shkak të rëndësisë së posaçme të marrëdhënieve juridike që mbrohen, duke përfshirë në këtë ndalim vetëm veprat penale për të cilat parashikohet burgim i përgjithshëm, nuk cenon në thelb asnjë të drejtë kushtetuese.

10.5 *Për shfuqizimin e dispozitave ligjore*

10.5.1 Pretendimi për shfuqizimin e nenit 436, pika 2, të KPP-së është i pabazuar, pasi kërkuesi nuk ka arritur të individualizojë dispozitën kushtetuese të cenuar dhe nuk ka arritur të argumentojë shkaqet e pretenduara të antikushtetutshmërisë, pasi neni 436, pika 2, parashikon të drejtën e gjyqtarit relator për të caktuar datën dhe orën e shqyrtimit të seancës dhe jo njoftimet.

10.5.2 Pretendimi për shfuqizimin e nenit 437 të KPP-së është i pabazuar, pasi në çështjen konkrete nuk provohen pasoja të drejtpërdrejta dhe reale për kërkesin. Po kështu, neni 178, pika 1, i Kushtetutës ka përcaktuar të kundërtën e asaj që pretendohet në kërkesë, pasi nga përmbajtja e tij rezulton se nevojitet një ligj që do të mund të shfuqizonte shprehimisht këtë dispozitë dhe jo që ajo të konstatohej apriori. Përmbajtja e dispozitës së kundërshtuar nuk kufizon në thelb të drejtën e mbrojtjes, por synon të garantojë mbrojtje efektive, profesionale e cilësore. Me vendimin nr. 25, datë 30.7.2003, Gjykata është shprehur edhe më parë lidhur me përmbajtjen e kësaj dispozite dhe ka dalë në përfundimin për pajtueshmërinë e saj me Kushtetutën.

III Vlerësimi i Gjykatës Kushtetuese

A. Për legjitimitimin e kërkesit

11. Çështja e legjitimitimit (*locus standi*) është vlerësuar nga Gjykata si një ndër aspektet kryesore që lidhet me nisjen e një procesi kushtetues. Sipas neneve 131, pika 1, shkronja “F” dhe 134, pikat 1, shkronja “I” dhe 2, të Kushtetutës, si dhe nenit 71, të ligjit nr. 8577/2000, çdo individ, person fizik ose juridik, subjekt i së drejtës private dhe publike, mund të vërë në lëvizje Gjykatën për gjykimin përfundimtar të ankesave kundër çdo akti të pushtetit publik ose vendimi gjyqësor që cenon të drejtat dhe liritë themelore të garantuara në Kushtetutë. Ankimi kushtetues individual, në çdo rast, duhet të plotësojë kriteret e nenit 71/a të ligjit nr. 8577/2000, që lidhen me shterimin e mjeteve juridike efektive, afatin e paraqitjes së kërkesës, pasojat negative të pësura në mënyrë të drejtpërdrejtë e reale, si dhe mundësinë për rivendosjen e së drejtës së shkelur.

12. Në çështjen konkrete, referuar objektit të ankimit kushtetues individual, kërkesi ka kundërshtuar vendimin përfundimtar të Kolegjit Penal të Gjykatës së Lartë, në të cilin ai ka qenë palë ndërgjyqëse, ndërkohë që në përmbajtjen e tij ai ka ngritur pretendime edhe ndaj vendimeve të gjykatave më të ulëta. Po kështu, ai ka kundërshtuar edhe përmbajtjen e neneve 436, pika 2 dhe 437 të KPP-së, për të cilat, bazuar në përmbajtjen e pretendimeve, Gjykata vlerëson se, në thelb, kanë të bëjnë me parashikimet e neneve 436, pika 3 dhe 437, pika 3, të KPP-së.

13. Gjykata vlerëson se kërkesi legjitimohet *ratione personae*, bazuar në nenet 131, pika 1, shkronja “F” dhe 134, pika 1, shkronja “I”, të Kushtetutës, për sa i përket vendimit gjyqësor të kundërshtuar, pasi ka qenë palë në procesin gjyqësor për vendimin përfundimtar të të cilit ka ngritur pretendime në këtë Gjykatë dhe ka interes të drejtpërdrejtë në çështjen e parashtruar.

14. Për sa i përket legjitimitimit *ratione personae* të kërkesit në lidhje me kundërshtimin e dispozitave ligjore, Gjykata vëren se kërkesi ka kërkuar shfuqizimin e neneve 436, pika 3 dhe 437, pika 3, të KPP-së, duke paraqitur si shkak pretendimin se si rezultat i zbatimit të këtyre dispozitave atij i është cenuar e drejta për proces të rregullt ligjor në aspekt të së drejtës për akses në gjykatë dhe për t’u mbrojtur personalisht. Gjykata vëren se neni 436, pika 3, i KPP-së rregullon mënyrën e njoftimit të palëve për datën dhe orën e gjykimit në Gjykatën e Lartë, ndërsa neni 437, pika 3, i KPP-së rregullon shqyrtimin gjyqësor të çështjes nga Gjykata e Lartë në prani të palëve.

15. Referuar dispozitave që rregullojnë rekursin në Gjykatën e Lartë, Gjykata vëren se shqyrtimi në këtë gjykatë kalon në një ose në dy faza. Në fazën e parë, që njihet dhe si faza seleksionuese, neni 433 i KPP-së parashikon shqyrtimin e rekursit në lidhje me kushtet e pranueshmërisë, në dhomën e këshillimit, ku në mungesë të ekzistencës të të cilave Gjykata e Lartë disponon për mospranimin e tij, duke i dhënë kështu fund shqyrtimit. Ndërkohë, në rastin kur rekursi plotëson kushtet e pranueshmërisë, në fazën e dytë çështja shqyrtohet në seancë gjyqësore, si rregull, në dhomën e këshillimit mbi bazë dokumentesh (neni 436/a i KPP-së) ose në prani të palëve në raste përjashtimore (neni 437 i KPP-së), shqyrtim për të cilin neni 436, pika 3, i KPP-së parashikon njoftimin e palëve për ditën dhe orën e gjykimit të paktën 30 ditë përpara, përmes afishimit (shpalljes) në këndin e njoftimeve

të Gjykatës së Lartë dhe në faqen elektronike zyrtare të saj, sikundër edhe përmes njoftimit elektronik në rastin kur palët kanë adresa elektronike të deklaruar ose të njohura. Edhe nga pikëpamja strukturore, neni 433 i KPP-së bën pjesë në seksionin e rregullave të përgjithshme që normojnë paraqitjen e rekursit, ndërsa neni 436 i tij është pjesë e seksionit që përmban dispozita që rregullojnë shqyrtimin e çështjes në Gjykatën e Lartë.

16. Duke ardhur në rastin konkret, Gjykata vëren se rekursi i kërkuarit i është nënshtruar vetëm shqyrtimit seleksionues nga Gjykata e Lartë, e cila në dhomën e këshillimit ka vendosur mospranimin e tij me arsyetimin se ai nuk përmbante shkaqe nga ato të parashikuara nga ligji (neni 432, pika 1, i KPP-së), pra se nuk plotësonte kushtet e pranueshmërisë për shqyrtim në seancë gjyqësore. Nisur nga kjo, Gjykata vlerëson se kërkuari nuk provon që dispozitat e kundërshtuara, nenet 463, pika 3 dhe 437, pika 3, të KPP-së, kanë gjetur zbatim në rastin e tij dhe si rezultat i zbatimit të tyre atij i janë cenuar në mënyrë të drejtpërdrejtë dhe reale të drejtat dhe liritë e parashikuara në Kushtetutë, çka do të mund të përligjte interesin e tij për të kërkuar shfuqizimin e këtyre dispozitave. Për rrjedhojë, Gjykata vlerëson se kërkuari nuk legjitimohet *ratione personae* për kërkimin e shfuqizimit të neneve 436, pika 3 dhe 437, pika 3, të KPP-së.

17. Një kriter tjetër paraprak që duhet të përmbushet për të vënë në lëvizje procesin kushtetues është *shterimi i mjeteve juridike efektive*, që përcaktohet nga neni 131, pika 1, shkronja “f”, i Kushtetutës, sipas të cilit individ i mund t’i drejtohet Gjykatës me ankim kushtetues individual, vetëm pasi të ketë shteruar të gjitha mjetet juridike efektive për mbrojtjen e të drejtave kushtetuese që ai pretendon se i janë cenuar. Ky rregull nënkupton jo vetëm që individ i t’u jetë drejtuar të gjitha instancave të zakonshme, duke respektuar kërkesat formale dhe afatet e parashikuara në ligjin procedural, por edhe që të gjitha pretendimet që ngre në këtë Gjykatë t’i ketë paraqitur më parë në këto instance, të paktën në substancë (*shih vendimet nr. 14, datë 21.6.2022; nr. 12, datë 9.3.2021, të Gjykatës Kushtetuese*).

18. Për sa i përket kriterit të *shterimit të mjeteve juridike efektive lidhur me procesin gjyqësor*, Gjykata vëren se pretendimet e ngritura për cenimin e: i. *parimit të gjykatës së caktuar me ligj*; ii. *së drejtës për t’u dëgjuar dhe për t’u mbrojtur*, pasi kërkuari nuk ka marrë pjesë në asnjë fazë të gjykimit të çështjes penale në ngarkim të tij; iii. *së drejtës së aksesit në gjykatë*, pasi gjatë shqyrtimit në seancë paraprake dhe gjatë gjykimit në themel psikologu nuk ka qenë i pranishëm; iv. *parimit të barazisë përpara ligjit dhe mosdiskriminimit*, pasi gjykatat e juridiksionit të zakonshëm e kanë konsideruar rrethanë rënduese faktin që ai vjen nga një familje me formim nën mesatar, duke e diskriminuar atë, kërkuari nuk i ka ngritur në rekursin e tij drejtuar Gjykatës së Lartë. Në këto kushte, Gjykata çmon se lidhur me këto pretendime ai nuk ka shteruar mjetet ligjore në dispozicion, në kuptim të nenit 131, pika 1, shkronja “f”, të Kushtetutës.

19. Lidhur me legjitimitimin *ratione temporis*, neni 71/a, pika 1, shkronja “b”, i ligjit nr. 8577/2000, ka parashikuar afatin ligjor 4-mujor nga konstatimi i cenimit për paraqitjen e ankimit kushtetues individual. Në këtë kuptim, Gjykata konstaton se procesi gjyqësor është përmbysur me vendimin nr. 00-2022-1595, datë 6.12.2022, të Kolegjit Penal të Gjykatës së Lartë, ndërkohë që ankimi kushtetues individual është paraqitur në Gjykatë në datën 30.3.2023, pra brenda afatit ligjor 4-mujor. Për rrjedhojë, Gjykata vlerëson se kërkuari legjitimohet *ratione temporis* për pretendimet e tij ndaj procesit gjyqësor.

20. Lidhur me legjitimitimin *ratione materiae* për kundërshtimin e vendimit gjyqësor, kërkuari ka pretenduar se gjatë procesit gjyqësor të zhvilluar në Gjykatën e Lartë i është cenuar e drejta për proces të rregullt ligjor në drejtim të së drejtës së aksesit në gjykatë, pasi ai nuk është njoftuar për orën dhe datën e gjykimit të rekursit në dhomën e këshillimit nga Kolegji Penal i Gjykatës së Lartë. Lidhur me këtë pretendim, Gjykata vëren se çështja objekt shqyrtimi që është paraqitur për gjykim përpara Gjykatës së Lartë është e regjistruar dy vjetët e fundit, pasi rekursi i ushtruar nga kërkuari përmes mbrojtësit të tij është regjistruar në datën 17.2.2022. Nisur nga kjo datë e deri në datën 6.12.2022, kur çështja është shqyrtuar në dhomën e këshillimit nga Gjykata e Lartë kanë kaluar më pak se 10 muaj. Kjo e fundit ka marrë në konsideratë kërkesën për përsheptim gjykimi të datës 21.6.2022, të depozituar nga

përfaqësuesi ligjor i kërkuesit, duke e shqyrtuar rekursin brenda një periudhe 6 -muajore nga momenti i regjistrimit të saj. Thënë sa më sipër, Gjykata thekson se ka juridiksion për gjykimin e pretendimit për cenimin e *së drejtës së aksesit në gjykatë* që lidhet me procedurën e njoftimit të datës së gjykitimit në dhomën e këshillimit gjatë fazës seleksionuese në Gjykatën e Lartë, vetëm nëse ai lidhet me kërkesën për riformësim të trupit gjykues në drejtim të *parimit të gjykatës së paanshme*. Ndërsa lidhur me pjesën tjetër të pretendimeve për cenimin e *së drejtës për akses në gjykatë*, për sa i përket faktit se çështja nuk është shqyrtuar në seancë gjyqësore, por në dhomën e këshillimit, megjithëse kishte kërkesë për njësim të praktikës gjyqësore, duke pamundësuar paraqitjen e ankimeve kundër vendimit për revokimin e seancës sipas neneve 407 dhe 415 të KPP-së, Gjykata vëren se në rastin konkret Gjykata e Lartë ka disponuar me vendim mospranimi, që shqyrtohet gjithmonë në dhomën e këshillimit, për rrjedhim Gjykata vlerëson se pretendimet e parashtruara nga kërkuesi nuk janë ngritur në nivel kushtetues.

21. Kërkuesi ka pretenduar gjithashtu se i është cenuar *e drejta për t'u dëgjuar dhe për t'u mbrojtur*, pasi gjykatat nuk kanë specifikuar se cili ka qenë motivi i dobët në kryerjen e veprës penale dhe as kërkesa e prokurorit për dërgimin e çështjes në gjykim nuk e përmban këtë specifikim, fakt që i ka pamundësuar atij të drejtën e mbrojtjes. Në jurisprudencën e saj Gjykata ka pohuar se çështjet e interpretimit të ligjit dhe vlerësimit të fakteve dhe provave bëjnë pjesë në juridiksionin e gjykatave të zakonshme, çka nuk përfshihet në juridiksionin kushtetues (*shih vendimet nr. 30, datë 29.5.2023; nr. 33, datë 14.11.2022; nr. 3, datë 23.2.2016, të Gjykatës Kushtetuese*). Lidhur me këtë pretendim, Gjykata çmon se, në thelb, ka të bëjë me vlerësimin e fakteve dhe provave, çka nuk përfshihet në juridiksionin kushtetues.

22. Gjykata vëren se kërkuesi ka pretenduar edhe cenimin e *së drejtës për t'u gjykuar nga një gjykatë e pavarur dhe e paanshme*, pasi në fashikullin e gjykitimit të çështjes në Gjykatën e Lartë mungon vendimi për caktimin e datës së gjykitimit të çështjes në dhomën e këshillimit dhe akti i caktimit të gjyqtarit përmban edhe datën e zhvillimit të gjykitimit në dhomën e këshillimit, që do të thotë se hedhja me short mund të jetë bërë pasi fashikulli i ka kaluar në mënyrë të paligjshme gjyqtarit relator. Po kështu, ai ka pretenduar edhe cenimin e *parimit të gjykitimit të drejtë*, pasi në fashikullin e Gjykatës së Lartë mungon regjistrimi audio i gjykitimit në dhomën e këshillimit dhe mungon në tërësi transparenca e procesit, të cilat krijojnë dyshime për paanësinë e gjykatës. Lidhur me këto pretendime, Gjykata çmon se argumentet e parashtruara nga kërkuesi kanë të bëjnë me zbatimin e ligjit dhe nuk janë ngritur në nivel kushtetues.

23. Po kështu, sipas kërkuesit është cenuar *parimi i ligjshmërisë*, pasi relatori i çështjes dhe këshilltari ligjor në Gjykatën e Lartë kanë vënë në dyshim zbatimin korrekt të ligjit material me rëndësi për njësimin e praktikës, si dhe *standardi i arsytimit të vendimit gjyqësor*, pasi vendimi i Gjykatës së Lartë nuk jep asnjë përgjigje për konstatimet që parashtrohen nga këshilltari dhe relatori i çështjes në relacionin përkatës dhe ndërmjet këtij dhe vendimit përfundimtar të Gjykatës së Lartë ka dallime në përmbajtje. Në jurisprudencën e saj Gjykata ka theksuar se veprimtaria që ushtron këshilltari ligjor ka karakter këshillues dhe ndihmës, në ndryshim nga ajo e gjyqtarit, e cila ka karakter vendimmarrës. Rregullat procedurale që normojnë veprimtarinë e Gjykatës së Lartë kanë përcaktuar në mënyrë të qartë rolin dhe pozicionin, si dhe kompetencat e këshilltarit ligjor gjatë procesit të vendimmarrjes (*shih vendimet nr. 49, datë 5.10.2023; nr. 42, datë 19.9.2023, të Gjykatës Kushtetuese*). Në rastin konkret, Gjykata thekson se kur pretendimet e ngritura kanë të bëjnë me mospërputhje në linjë dhe në arsytim ndaj akteve të brendshme me natyrë përgatitore dhe ndihmuese dhe vendimeve përfundimtare, kontrolli kushtetues ushtrohet vetëm ndaj këtyre të fundit. Si rrjedhim, Gjykata vlerëson se këto pretendime të kërkuesit janë haptazi të pabazuara.

24. Për pretendimet e tjera të kërkuesit për cenimin e *së drejtës për proces të rregullt ligjor në drejtim të standardit të arsytimit të vendimit gjyqësor*, të garantuar nga neni 42 i Kushtetutës, parimit *për barazi përpara ligjit dhe mosdiskriminimit*, të garantuar nga neni 18 i Kushtetutës lidhur me mohimin e së drejtës për gjykim të shkurtuar ndaj kërkuesit, ndërkohë që në një rast tjetër të ngjashëm Gjykata e

Lartë e ka lejuar atë dhe *së drejtës për të mos u dënuar pa ligj të lidhur me parimin e proporcionalitetit*, të garantuara nga nenet 17 dhe 29, pika 1, të Kushtetutës, Gjykata vlerëson se ato bëjnë pjesë në juridiksionin kushtetues dhe si rrjedhim do të shqyrtohen në vijim në lidhje me bazueshmërinë e tyre në themel.

25. Mbështetur në thelbin e argumenteve të pretendimit për cenimin e *parimit për barazi para ligjit dhe mosdiskriminimit*, në lidhje me të drejtën për gjykim të shkurtuar, Gjykata çmon t'i analizojë ato në drejtim të *parimit të sigurisë juridike*. Po kështu, Gjykata vlerëson që pretendimin për cenimin e *së drejtës për të mos u dënuar pa ligj të lidhur me parimin e proporcionalitetit*, të garantuar nga nenet 17 dhe 29, pika 1, të Kushtetutës, ta analizojë në këndvështrim të *standardit të arsyetimit të vendimit gjyqësor*.

B. Për themelin e pretendimeve

B.1. Për cenimin e parimit të sigurisë juridike

26. Kërkuesi pretendon se i është cenuar e drejta për proces të rregullt ligjor në drejtim të sigurisë juridike, pasi Kolegji Penal i Gjykatës së Lartë i ka mohuar të drejtën e përfitimit nga gjykimi i shkurtuar, bazuar në interpretimin që ky kolegji i ka bërë nenit 403, pika 2, të KPP-së në raport me nenin 79/a të KP-së, ndërkohë që në interpretim të të njëjtave nene i njëjti kolegji, në një çështje tjetër në ngarkim të të miturit A. Xh. në konflikt me ligjin, në të njëjtat rrethana ligjore, e ka vlerësuar të ligjshëm lejimin e gjykimit të shkurtuar për të miturin, mbi të cilin rëndonte akuzë e njëjtë sikurse për kërkuesin. Në këto kushte kërkuesi pretendon se i është cenuar siguria juridike, pasi kishte pritshmëri se do të përfitonte nga zbatimi i gjykimit të shkurtuar.

27. Subjekti i interesuar, Prokuroria e Përgjithshme, ka prapësuar se pretendimi për shkelje kushtetuese në lidhje me ndalimin e zbatimit të gjykimit të shkurtuar për të miturit që kanë kryer vepra penale për të cilat parashikohet dënim i përjetshëm nuk është i bazuar si në dispozitën konkrete dhe në interpretimin e gjykatave. Po kështu, pretendimi se në vendimin nr. 00-2022-641, datë 12.5.2022, për të miturin në konflikt me ligjin A. Xh., Kolegji Penal i Gjykatës së Lartë ka mbajtur qëndrim të ndryshëm lidhur me gjykimin e shkurtuar për të miturin në konflikt me ligjin është i pabazuar.

28. GJEDNJ-ja ka pohuar se parimi i sigurisë juridike prezumon që dispozitat e zbatueshme të ligjit të brendshëm të jenë mjaftueshëm të aksesueshme, të qarta dhe të parashikueshme në zbatimin e tyre (*shih Lekić kundër Sllovenisë [GC], aplikimi nr. 36480/07, datë 11 dhjetor 2018, § 95; Beyeler kundër Italisë [GC], aplikimi nr. 33202/96, datë 5 janar 2000, § 109; Hentrich kundër Francës, aplikimi nr. 13616/88, datë 22 shtator 1994, § 42; Lithgow dhe të tjerët kundër Britanisë së Madhe, aplikimi nr. 9405/81, datë 8 korrik 1986, § 110*). Po sipas GJEDNJ-së, parashikueshmëria e ligjit është një element kryesor i parimit të sigurisë juridike, sipas së cilës ligji duhet të formulohet me qartësi të mjaftueshme për të mundësuar që individët të rregullojnë sjelljen e tyre, duke parashikuar në një shkallë të arsyeshme në rrethanat në fjalë, pasojat që mund të sjellë një veprim i caktuar (*shih Centro Europa 7 S.r.l. dhe Di Stefano kundër Italisë [GC], aplikimi nr. 38433/09, datë 7 qershor 2012, § 141*). Një ligj mund të përmbushë kriterin e parashikueshmërisë edhe nëse personi i interesuar duhet të marrë këshilla të përshtatshme ligjore nga një avokat për të vlerësuar pasojat që mund të sjellë një veprim i caktuar. Kriteri i parashikueshmërisë shpesh ndërthuret me kriteret e mungesës së arbitraritetit dhe masave mbrojtëse procedurale (*shih Lekić kundër Sllovenisë [GC] aplikimi nr. 36480/07, datë 11 dhjetor 2018, § 95, 97*). Në vlerësimin e GJEDNJ-së nëse vendimet kontradiktore të gjykatave të larta janë në kundërshtim me nenin 6 të KEDNJ-së, ajo zbaton testin i cili përcakton, së pari, nëse ekzistojnë dallime të qenësishme në praktikën gjyqësore të Gjykatës së Lartë, së dyti, nëse ligji vendas parashikon mjete për tejkalimin e këtyre mospërputhjeve, së treti, nëse mjete të tilla janë zbatuar dhe, së katërti, nëse janë të përshtatshme, cili do të ishte efekti i tyre (*shih Lawrence Borg kundër Maltës, aplikimi nr. 37537/13, datë 12 janar 2016, § 108*).

29. Në këndvështrim të sa më lart, Gjykata çmon ta analizojë pretendimin e kërkuesit për cenimin e *parimit të sigurisë juridike*, me qëllim që t'i japë përgjigje pyetjes, nëse vendime të ndryshme të Gjykatës së Lartë përbëjnë bazë për të krijuar pritshmëri të ligjshme në drejtim të parashikueshmërisë, njëtrajtshmërisë dhe qëndrueshmërisë së ligjit gjatë zbatimit të tij.

30. Gjykata ka pohuar se roli i Gjykatës së Lartë, si gjykatë e ligjit, është i një natyre të pazëvendësueshme dhe se ajo i ka të gjitha mjetet dhe kompetencat për të kryer rol aktiv, që shkon përtej ligjit dhe synon të drejtën, duke ndikuar efektivisht edhe në vendimmarrjen e gjykatave të shkallëve më të ulëta. Gjykata e Lartë, për shkak të pozicionit dhe rolit të saj si gjykatë e ligjit, ka për detyrë të kontrollojë mënyrën e zbatimit të ligjit material dhe procedural nga ana e gjykatave më të ulëta (*shih vendimet nr. 29, datë 1.11.2022; nr. 16, datë 16.3.2021; nr. 6, datë 16.2.2021, të Gjykatës Kushtetuese*). Në këtë drejtim, Gjykata ka theksuar se neni 141 i Kushtetutës i ka dhënë Gjykatës së Lartë kompetencën e shqyrtimit të çështjeve lidhur me kuptimin dhe zbatimin e ligjit për të siguruar njësimin ose zhvillimin e praktikës gjyqësore sipas ligjit (*shih vendimin nr. 12, datë 15.3.2023, të Gjykatës Kushtetuese*).

31. Në jurisprudencën kushtetuese Gjykata ka theksuar se autonomia e interpretimit të saj nuk është e pakufizuar, por ndalet përpara interpretimit të qëndrueshëm jurisprudencial të gjykatave të zakonshme, pasi edhe në autonominë e saj të plotë të gjykimit Gjykata nuk mund të mos ketë parasysh një interpretim të tillë që i njeh normës legjislative vlerën e saj efektive në jetën juridike, duke qenë se normat janë jo ato që propozohen në mënyrë abstrakte, por ato që zbatohen nëpërmjet interpretimit të gjyqtarit, çka i bën ato norma konkrete dhe të prekshme për palët (*shih vendimin nr. 6, datë 17.2.2012, të Gjykatës Kushtetuese*).

32. Gjithashtu, GJEDNJ-ja është shprehur se kur evidentohen zgjidhje të ndryshme të çështjeve gjyqësore të njëjta, në parim, ato duhet të ndiqen nga unifikimi dhe harmonizimi i praktikës, nëpërmjet mekanizmave të ngritura për këtë qëllim, kryesisht nga Gjykata e Lartë (*shih Nejdet Şahin dhe Perihan Şahin kundër Turqisë, aplikimi nr. 13279/05, datë 20.10.2011, §§ 61, 80*).

33. Në rastin konkret, Gjykata vëren se gjykatat e juridiksionit të zakonshëm, përfshirë këtu edhe Gjykatën e Lartë, nuk e kanë pranuar kërkesën e kërkuarit për gjykim të shkurtuar, pasi, në interpretimin e tyre, neni 403, pika 2, i KPP-së nuk lejon aplikimin e këtij gjykimi në rastet kur vepra penale parashikon dhënien e dënimit me burgim të përjetshëm. Duke qenë se vepra penale për të cilën është gjykuar dhe dënuar kërkuari parashikohet në nenin 79, shkronja “a”, të KP-së, dhe ky i fundit parashikon mundësinë e dhënies së dënimit me burgim të përjetshëm, kërkuarit i është mohuar kërkesa për zbatimin e gjykimit të shkurtuar. Gjykata konstaton, gjithashtu, se në një vendim tjetër të Kolegjit Penal të Gjykatës së Lartë në ngarkim të të miturit A. Xh. në konflikt me ligjin, në të njëjtat rrethana ligjore, ky kolegji e ka vlerësuar të ligjshëm lejimin e gjykimit të shkurtuar për të miturin, mbi të cilin rëndonte akuzë e njëjtë sikurse për kërkuarin.

34. Gjykata vëren se në analizë të KDPM-së rezulton se nuk ka asnjë normë të posaçme që të përcaktojë në mënyrë të shprehur zbatimin e gjykimit të shkurtuar për të miturit në konflikt me ligjin, të cilët dënohen për vepra penale, për të cilat parashikohet dënimi me burgim të përjetshëm. Në drejtim të standardeve të vendosur edhe nga GJEDNJ-ja, sipas së cilave dispozitat e zbatueshme të ligjit të brendshëm duhet të jenë mjaftueshmërisht të aksesueshme, të qarta dhe të parashikueshme në zbatimin e tyre, duket sikur në rastin konkret, për shkak se nuk ka një dispozitë të posaçme në lidhje me gjykimin e shkurtuar për të miturit, janë gjykatat që përmes interpretimit që u bëjnë dispozitave ligjore qartësojnë normat dhe unifikojnë zbatimin e tyre në vendimet gjyqësore, duke i bërë ato të aksesueshme për publikun. Në këtë kontekst, Gjykata vë në dukje se ekzistenca e dy vendimeve gjyqësore të Gjykatës së Lartë, ku ajo është shprehur në mënyrë të ndryshme për zbatimin e gjykimit të shkurtuar në rastet e të miturve në konflikt me ligjin, nuk mund të passjellë pritshmëri të ligjshme të kërkuarit për zbatimin e tij, në kushtet kur nuk është kryer një interpretim unifikues apo njësuës në lidhje me të.

35. Në çështjen në shqyrtim, në kushtet kur nuk ka një vendim unifikues ose njësuës të Gjykatës së Lartë në drejtim të zbatimit të gjykimit të shkurtuar për të miturit në konflikt me ligjin për veprat penale që parashikojnë dënimin me burgim të përjetshëm, Gjykata çmon se pritshmëritë e kërkuarit për pranimin e kërkesës për zbatimin e gjykimit të shkurtuar nga Gjykata e Lartë janë të pabazuara.

36. Nën dritën e kësaj analize, Gjykata vlerëson se pretendimi i kërkuarit për cenimin e *parimit të sigurisë juridike* është i pabazuar.

B.2. Për cenimin e së drejtës për të mos u dënuar pa ligj të lidhur me parimin e proporcionalitetit, në këndvështrim të standardit të arsyetimit të vendimit gjyqësor

37. Kërkuari ka pretenduar se gjykatat e juridiksionit të zakonshëm, në caktimin e llojit dhe masës së dënimit, u janë referuar kushteve dhe kriterëve të përcaktuara në KPP-së, ndërkohë që duke qenë i mitur në konflikt me ligjin, ligji i posaçëm e orienton organin procedues që në caktimin e llojit dhe masës së dënimit t'i referohet KDPM-së. Në rastin konkret, KPDM-ja duhej të prevalonte ndaj KPP-së. Po kështu, gjykatat e faktit nuk kanë zbatuar drejt ligjin lidhur me rrethanat lehtësuese dhe rënduese ndaj kërkuarit, si dhe arsyetimi i vendimit të Gjykatës së Lartë është i mangët dhe i pambështetur në prova, në ligj dhe në standardet kushtetuese, si dhe gjuha e përdorur dhe analiza ligjore janë të pakuptueshme.

38. Subjekti i interesuar, Prokuroria e Përgjithshme, ka prapësuar se pretendimi për cenimin e së drejtës për të mos u dënuar pa ligj është i pabazuar, pasi sipas tij kërkohet ekzistenca e një baze ligjore për të dhënë një dënim. Sipas subjektit të interesuar, në kohën e dënimit të kërkuarit ka pasur një parashikim ligjor në nenin 79, shkronja "a", të KP-së, që e bënte të dënueshme vrasjen në rrethana cilësuese të kryer ndaj të miturit. Po kështu në nenin 50, shkronja "a", të KP-së ishte e parashikuar që kryerja e veprës penale për motive të dobëta rëndonte dënimin. Në bazë të nenit 29 të KP-së dhe nenit 97/1 të KDPM-së, burgimi si lloj dënimi i vendosur ndaj kërkuarit përfshihej në llojin e dënimeve të parashikuara nga ligji dhe sipas dispozitave përkatëse dënimi me 12 vjet burgim nuk kalonte kufijtë e KDPM-së. Nga ana tjetër, në dhënien e vendimit gjykatat janë bazuar në provat e formësuara në respektim të parimit të kontradiktoritetit dhe barazisë së armëve. Çdo vlerësim për cilësimin juridik të veprës penale dhe mënyrën e zbatimit të ligjit, kur nuk konstatohen shkelje të procesit të rregullt ligjor, është jashtë juridiksionit kushtetues. Edhe pretendimi për cenimin e parimit të proporcionalitetit është i pabazuar, pasi interpretimi dhe zbatimi i ligjit është detyrë e gjykatave të zakonshme. Legjislacioni penal i ka garantuar të miturit në konflikt me ligjin mbrojtje e trajtim të veçantë, që ndryshon ndjeshëm nga sistemi i përgjithshëm i dënimit penal dhe këto garanci respektojnë nenin 54 të Kushtetutës dhe të drejtën ndërkombëtare për të drejtat e fëmijës. Po sipas subjektit të interesuar, arsyetimi i vendimit nga Kolegji Penal i Gjykatës së Lartë i përmban të gjitha elementet formale dhe arsyetuese për çdo pretendim të ngritur në rekurs.

39. Gjykata është shprehur se e drejta për të mos u dënuar pa ligj (*nullum crimen nulla poena sine lege*) është një element thelbësor i shtetit të së drejtës. Ky parim duhet të interpretohet dhe zbatohet në mënyrë që të ofrojë garanci efektive kundër ndjekjes, deklarimit fajtor dhe dënimit arbitrar. Sipas këtij parimi, çdo veprë penale duhet të parashikohet me ligj dhe individ duhet të jetë objektivisht në gjendje, nëse është e nevojshme edhe me ndihmën e interpretimeve gjyqësore, të kuptojë përmbajtjen e normës penale, pra se çfarë veprimesh ose mosveprimesh do ta bëjnë atë përgjegjës penalisht (*shih vendimet nr. 31, datë 29.5.2023; nr. 16, datë 15.6.2009, të Gjykatës Kushtetuese*).

40. Për sa i takon standardit të arsyetimit të vendimit gjyqësor, që i garantohet individit nga nenet 42 dhe 142, pika 1, të Kushtetutës, Gjykata ka theksuar se ai është element thelbësor i një vendimi të drejtë. Në tërësinë e tij ai duhet konsideruar si një unitet, në të cilin pjesët përbërëse janë të lidhura ngushtësisht mes tyre. Po kështu, Gjykata, në mënyrë konstante, ka pohuar se shqyrtimi i çështjes nga Gjykata e Lartë në dhomën e këshillimit nuk është vetëm një konstatim formal i paraqitjes së shkaqeve ligjore në rekurs, por konsiston në vlerësimin e këtyre shkaqeve dhe bazueshmërisë së tyre, duke analizuar materialet e dosjes gjyqësore (*shih vendimet nr. 5, datë 09.2.2023; nr. 2, datë 11.2.2021; nr. 8, datë 26.2.2015, të Gjykatës Kushtetuese*). Prandaj Gjykata ka pranuar arsyetimin në mënyrë të kufizuar të vendimeve të mospranimit të rekursit të Gjykatës së Lartë, pasi, në thelb, shpreh shkaqet e mospranimit të rekursit nga ana e kolegjeve të saj gjatë shqyrtimit paraprak të tij në dhomën e

këshillimit (*shih vendimet nr. 2, datë 11.2.2021; nr. 21, datë 16.4.2015; nr. 37, datë 19.9.2011, të Gjykatës Kushtetuese*).

41. Gjykata ka pohuar se është detyrë e gjykatave të juridiksionit të zakonshëm të vlerësojnë faktet dhe provat e administruara, si dhe të interpretojnë ligjin për qëllim të procesit gjyqësor që ato zhvillojnë, ndërsa detyra e kësaj Gjykate është të shqyrtojë dhe vlerësojë nëse gjatë procesit gjyqësor ka pasur shkelje të të drejtave kushtetuese, si dhe nëse zbatimi i ligjit ka qenë eventualisht arbitrар, në kuptimin që të bjerë ndesh haptazi me konceptin e gjykimit të drejtë të përcaktuar në nenin 42 të Kushtetutës (*shih vendimet nr. 33, datë 14.11.2022; nr. 3, datë 23.2.2016; nr. 42, datë 7.7.2014, të Gjykatës Kushtetuese*). Gjykata nuk vepron si gjykatë e shkallës së katërt dhe për këtë arsye vendimet e gjykatave të juridiksionit të zakonshëm nuk vihen në dyshim, përveç rasteve kur gjetjet e tyre mund të konsiderohen si arbitrare ose haptazi të paarsyeshme. Thënë ndryshe, ajo vepron në rastin kur gabimi ligjor ose faktik nga gjykatat e juridiksionit të zakonshëm është aq i dukshëm, sa një gjykatë e arsyeshme nuk mund ta kishte bërë ndonjëherë ose i tillë që gjykimin e bën të padrejtë (*shih vendimin nr. 30, datë 29.5.2023, të Gjykatës Kushtetuese*).

42. Duke iu kthyer rastit konkret, Gjykata vëren se Gjykata e Rrethit Gjyqësor Fier ka vendosur deklarinimin fajtor të kërkuesit për kryerjen e veprës penale “Vrasja në rrethana të tjera cilësuese”, të parashikuar nga neni 79, shkronja “a”, të KP-së dhe dënimin e tij me 12 vjet burgim, me arsyetimin se në veprimet e të miturit në konflikt me ligjin janë të pranishme të gjitha elementet që kërkon legjisllacioni penal për t’i cilësuar si elemente të figurës së veprës penale të parashikuar nga neni 79, shkronja “a”, i KP-së (*shih paragrafin 57, të vendimit nr. 464, datë 29.12.2020, të Gjykatës së Rrethit Gjyqësor Fier*). Gjykata e Apelit Vlorë ka lënë në fuqi vendimin e Gjykatës së Rrethit Gjyqësor Fier, duke arsyetuar se nga ana e saj janë analizuar të gjitha veprimet e kryera prej kërkuesit dhe të gjitha rrethanat dhe provat e paraqitura nga organi i akuzës dhe nga mbrojtja. Pas analizës së hollësishme të tyre, me të drejtë është arritur në përfundimin se ai ka kryer veprën penale të parashikuar nga neni 79, shkronja “a”, i KP-së (*shih fagen 8 të vendimit nr. 112, datë 6.5.2021, të Gjykatës së Apelit Vlorë*).

43. Në analizë të pretendimeve të parashtruara nga kërkuesi në rekurs, Kolegji Penal i Gjykatës së Lartë, në dhomën e këshillimit, ka vendosur mospranimin e tij, pasi nuk përmbante ndonjë prej shkaqeve të parashikuara në nenin 432/1 të KPP-së, duke arsyetuar në mënyrë të përmbledhur se Gjykata e Apelit Vlorë ka arsyetuar në mënyrë shteruese në lidhje me elementet e veprës penale “Vrasja në rrethana cilësuese”, të kryer ndaj një të mituri, në lidhje me veprimet dhe mosveprimet e kërkuesit, duke u bazuar në provat e marra dhe të shqyrtuara në gjykim. Po kështu, ai ka vlerësuar se gjykata e shkallës së parë dhe ajo e apelit kanë analizuar një nga një këto elemente të veprës penale të parashikuar nga neni 79/a i KP-së, duke çmuar provat në raport me faktin penal dhe akuzën e atribuuar të gjykuarit. Kolegji Penal ka vlerësuar gjithashtu se pjesa e pretendimeve në rekurs që ngre çështje të vlerësimit të provave del jashtë juridiksionit ekskluzivisht ligjor të Gjykatës së Lartë (*shih paragrafët 16 dhe 20, të vendimit nr. 00-2022-1595, datë 6.12.2022, të Kolegjit Penal të Gjykatës së Lartë*).

44. Në drejtim të pretendimit për cenimin e së drejtës për të mos u dënuar pa ligj, në përgjigje të argumentit të kërkuesit se ky cenim ka ardhur si rezultat i mënyrës së interpretimit të ligjit nga Gjykata e Lartë, Gjykata çmon të analizojë nëse në arsyetimin dhe interpretimin që Gjykata e Lartë i ka bërë ligjit të zbatueshëm në rastin e kërkuesit ka ose jo elemente të arbitraritetit. Në këtë kontekst, Gjykata vëren se KPDM-ja nuk ka ndonjë dispozitë ku të parashikohet zbatimi i gjykimit të shkurtuar në rastet e drejtësisë për të mitur. Në një interpretim të integruar të dispozitave të KPP-së dhe KPDM-së, gjykatat e juridiksionit të zakonshëm kanë arritur në përfundimin se gjykimi i shkurtuar nuk mund të zbatohet në gjykimin e çështjes së kërkuesit. Në këtë kuptim, Gjykata vlerëson se nuk rezulton që interpretimi i ligjit nga Gjykata e Lartë të ketë qenë arbitrар në nivelin që të mund të konsiderohet se kërkuesi është dënuar pa ligj ose në mënyrë joproporcionale.

45. Për më tepër, në lidhje me pretendimin e kërkuesit për cenimin e standardit të arsyetimit të vendimit gjyqësor, i cili në vlerësimin e Gjykatës nuk rezultoi arbitrар (*shih supra paragrafin 44*), Gjykata

çmon gjithashtu se ai nuk rezulton të jetë i pamjaftueshëm, por i qartë, si dhe nuk ka kundërthënie apo kontradiksion të hapur ose të fshehtë.

46. Në këndvështrim të sa më sipër, Gjykata vlerëson se pretendimi i kërkuarit për cenimin e së drejtës për të mos u dënuar pa ligj të lidhur me parimin e proporcionalitetit në këndvështrim të standardit të arsytimit të vendimit gjyqësor është i pabazuar.

47. Në përfundim, Gjykata çmon se kërkesa nuk është e bazuar sipas arsytimit të mësipërm të këtij vendimi, ndaj dhe nuk pranohet.

PËR KËTO ARSYE,

Gjykata Kushtetuese, në mbështetje të neneve 131, pika 1, shkronja “F” dhe 134, pika 1, shkronja “I”, të Kushtetutës, si dhe nenet 71 dhe 72 të ligjit nr. 8577, datë 10.2.2000, “Për organizimin dhe funksionimin e Gjykatës Kushtetuese të Republikës së Shqipërisë”, të ndryshuar, me shumicë votash,

VENDOSI:

1. Rrëzimin e kërkesës.

Ky vendim është përfundimtar dhe hyn në fuqi ditën e botimit në Fletoren Zyrtare.

Marrë më 31.1.2024.

Shpallur më 12.3.2024.

Kryetare: Holta Zaçaj

Anëtarë: Marsida Xhaferllari, Genti Ibrahim, Marjana Semini, Elsa Toska

Anëtarë kundër: Fiona Papajorgji, Sandër Beci, Ilir Toska

MENDIM PAKICE

1. Në gjykimin kushtetues të çështjes nr. 8 (F) 2023, që i përket kërkuarit Florjan Gega, me objekt: *“Shfuqizimi i vendimit nr. 00-2022-1595, datë 6.12.2022, të Kolegjit Penal të Gjykatës së Lartë, si i papajtueshëm me Kushtetutën e Republikës së Shqipërisë. Dërgimi i çështjes për rigjykim në Gjykatën e Rrethit Gjyqësor Fier, me tjetër trup gjykues, pasi kthimi përsëri në Gjykatën e Lartë vlerësohet si joefektiv për zgjidhjen e kësaj çështjeje në përputhje me Kushtetutën e Republikës së Shqipërisë”* ne, gjyqtarët në pakicë, ndajmë qëndrim të ndryshëm nga shumica për sa i përket zgjidhjes së kësaj çështjeje, pasi vlerësojmë se duhet të ishte vendosur pranimi i kërkesës.

2. Në mënyrë të përmbledhur, nga rrethanat e kësaj çështjeje rezulton se kërkuari (i mitur në konflikt me ligjin) është akuzuar për kryerjen, në vitin 2018, të veprës penale të vrasjes në rrethana të tjera cilësuese ndaj një shtetasi të mitur, sipas nenit 79, shkronja “a”, të Kodit Penal (KP). Gjatë shqyrtimit të kërkesës së prokurorit për dërgimin e çështjes në gjyq, gjyqtari i seancës paraprahe nuk ka pranuar kërkesën e përfaqësuesit të kërkuarit për aplikimin e gjykimit të shkurtuar, me argumentin se, bazuar në nenin 403, pika 2, të Kodit të Procedurës Penale (KPP), gjykimi i shkurtuar nuk mund të zbatohet për vepra penale për të cilat parashikohet dënimi me burgim të përjetshëm, kategori në të cilën bën pjesë edhe vepra penale për të cilën akuzohet kërkuari. Në gjykimin e çështjes në themel kërkuari është deklaruar fajtor për veprën penale që akuzohet, duke u caktuar ndaj tij dënimi me 12 vjet burgim, ku për shkak të refuzimit të kërkesës për gjykim të shkurtuar, ndaj tij nuk është zbatuar ulja e këtij dënimi sipas nenit 406 të KPP-së.

3. Kërkuari i është drejtuar Gjykatës Kushtetuese (Gjykata) me ankim kushtetues individual, duke pretenduar, ndër të tjera, cenimin e parimit të barazisë para ligjit dhe mosdiskriminimit për dy shkaqe, së pari, sepse arsyetimi i gjykatave të juridiksionit të zakonshëm, sipas të cilit konsiderohet rrethanë

rënduese fakti se i pandehuri vjen nga një familje me formim nën mesatar, është qartazi një element diskriminues dhe, së dyti, sepse Gjykata e Lartë ka mbajtur qëndrim të ndryshëm lidhur me pranimin e kërkesës për gjykim të shkurtuar për një shtetas të mitur në konflikt me ligjin, i cili ndodhej në rrethana të njëjta ligjore me të (kërkuesin). Në këto kushte, ky i fundit ka pasur pritshmëri të ligjshme se do të përfitonte nga zbatimi i gjykimit të shkurtuar. Për sa i përket shkakut të parë, shumica ka vlerësuar se kërkuesi nuk e ka ngritur atë në rekursin drejtuar Gjykatës së Lartë, ndaj në këto kushte ai nuk ka shteruar mjetet ligjore në dispozicion në kuptim të nenit 131, pika 1, shkronja “f”, të Kushtetutës (*shih paragrafin 18 të vendimit*).

4. Për sa i përket shkakut të dytë, pretendimin për cenimin e parimit të barazisë para ligjit shumica ka vlerësuar ta analizojë në drejtim të parimit të sigurisë juridike, duke e trajtuar atë në këndvështrim të faktit nëse vendime të ndryshme të Gjykatës së Lartë përbëjnë bazën për të krijuar pritshmëri të ligjshme në drejtim të parashikueshmërisë, njëtrajtshmërisë dhe qëndrueshmërisë së ligjit dhe zbatimit të tij (*shih paragrafin 29 të vendimit*). Ajo ka arritur në përfundimin se ndonëse kërkuesi ka sjellë në vëmendje një vendim tjetër në të cilin Gjykata e Lartë ka pranuar gjykimin e shkurtuar, ky fakt nuk mund të konsiderohet i tillë që të krijojë pritshmëri të ligjshme në drejtim të parashikueshmërisë, njëtrajtshmërisë dhe qëndrueshmërisë së ligjit e zbatimit të tij. Shumica ka vënë në dukje se ekzistenca e dy vendimeve gjyqësore të Gjykatës së Lartë, ku ajo është shprehur në mënyrë të ndryshme për zbatimin e gjykimit të shkurtuar në rastet e të miturve në konflikt me ligjin, nuk mund të passjellë pritshmëri të ligjshme për kërkuesin në kushtet kur nuk ka një vendim unifikues ose njëses të Gjykatës së Lartë në drejtim të zbatimit të gjykimit të shkurtuar për të miturit në konflikt me ligjin për veprat penale që parashikojnë dënimin me burgim të përjetshëm, ndaj, për rrjedhojë, pritshmëritë e kërkuesit për pranimin nga Gjykata e Lartë të kërkesës së tij për zbatimin e gjykimit të shkurtuar janë të pabazuara (*shih paragrafët 33–35 të vendimit*).

5. Në ndryshim nga shumica çmojmë se pretendimi i kërkuesit për cenimin e parimit të barazisë para ligjit të lidhur me atë të sigurisë juridike, si pjesë e procesit të rregullt ligjor të garantuar nga neni 42 i Kushtetutës, është i bazuar. Gjithashtu, nisur nga fakti se ky pretendim i kërkuesit nuk ka gjetur përgjigje në vendimin e Gjykatës së Lartë, shumica duhet ta trajtonte të lidhur edhe me standardin e arsytimit të vendimit.

6. Gjykata në jurisprudencën e saj ka theksuar se parimi i sigurisë juridike nënkupton, ndërmjet të tjerash, garantimin e besueshmërisë së individit të shteti, institucionet e tij dhe tek aktet që ato nxjerrin (*shih vendimin nr. 11, datë 21.4.2022, të Gjykatës Kushtetuese*). Edhe GJEDNJ-ja e ka konsideruar parimin e sigurisë juridike si një ndër aspektet thelbësore të shtetit të së drejtës (*shih Nejd et Şahin and Perihan Şahin kundër Turqisë, datë 20.10.2011, § 56*). Për sa u përket vendimeve gjyqësore kontradiktore, GJEDNJ-ja është shprehur se ato mund të zvogëlojnë besimin e publikun në sistemin gjyqësor (*shih Ferreira Santos Pardal kundër Portugalisë, datë 30.7.2015, § 42*). Në parim, GJEDNJ-ja nuk ka kompetencë të krahasojë vendime të ndryshme të gjykatave kombëtare, të dhëna në procese në dukje të ngjashme, pasi ajo respekton parimin e pavarësisë së gjykatave. Dhënia e dy vendimeve të ndryshme nuk mund të konsiderohet jurisprudencë kontradiktore kur ajo justifikohet me ndryshime në situatën faktike (*shih Hayati Çelebi dhe të tjerë kundër Turqisë, datë 9.2.2016, § 52*). Gjithsesi, në rastin kur kontradiktat zhvillohen në organin më të lartë gjyqësor, ajo gjykatë bëhet vetë burim i pasigurisë juridike, duke minuar kështu parimin e sigurisë juridike dhe ulur besimin e publikut në sistemin gjyqësor (*shih Beian kundër Rumanisë (nr.1), 6.12.2007, § 38*). Një nga kriteret që GJEDNJ-ja përdor për të vlerësuar nëse jurisprudenca është kontradiktore është edhe fakti i ekzistencës së një mekanizmi për të shmangur kontradiktat dhe nëse ky mekanizëm është zbatuar (*shih Lupeni Greek Catholic Parish dhe të tjerët kundër Rumanisë, datë 29.11.2026, § 118*).

7. Gjithashtu në kuadër të parimit të subsidiaritetit, Gjykata e Lartë ka detyrimin t’u përgjigjet të gjitha pretendimeve me natyrë kushtetuese edhe në funksion të rolit të saj si gjykatë e ligjit dhe kontrolluese e respektimit të standardeve kushtetuese nga gjykatat më të ulëta. Në këtë drejtim,

Gjykata ka theksuar se kontrolli i respektimit të standardeve kushtetuese për një proces të rregullt ligjor është funksion edhe i gjykatave të zakonshme, për më tepër i Gjykatës së Lartë. Kur në rekurs janë ngritur pretendime të natyrës kushtetuese, Gjykata e Lartë, bazuar në natyrën e gjykimit kushtetues të kërkesave individuale, si dhe në parimin e subsidiaritetit që udhëheq raportet ndërmjet juridiksionit kushtetues dhe juridiksionit të gjykatave të zakonshme, duhet të vihet në lëvizje për ekzaminimin e tyre dhe të mbajë një qëndrim të shprehur lidhur me to (*shih vendimet nr. 29, datë 1.11.2022; nr. 19, datë 7.7.2022, të Gjykatës Kushtetuese*).

8. Gjithashtu, në jurisprudencën kushtetuese është theksuar se interpretimi i ligjit, zbatimi i tij në çështjet konkrete, si dhe vlerësimi i fakteve dhe rrethanave janë çështje që ndajnë juridiksionin e gjykatave të zakonshme nga juridiksioni kushtetues. Kontrolli kushtetues që kjo Gjykatë ushtron ndaj vendimeve gjyqësore është i kufizuar vetëm në funksion të mbrojtjes së të drejtave kushtetuese të individit dhe problemet e interpretimit dhe të zbatimit të ligjit për zgjidhjen e çështjeve konkrete nuk përbëjnë juridiksion kushtetues, nëse ato nuk shoqërohen me cenimin e këtyre të drejtave (*shih vendimin nr. 6, datë 16.2.2021, të Gjykatës Kushtetuese*).

9. Në rastin në shqyrtim vërejmë se Kolegji Penal i Gjykatës së Lartë, me vendimin e datës 06.12.2022, ka arsyetuar se neni 403, paragrafi i dytë, i KPP-së ndalon aplikimin e ritit procedural të gjykimit të shkurtuar dhe rrjedhimisht uljen e dënimit në masën e një të tretës kur gjykohen vepra penale të cilat parashikojnë dënimin me burgim të përjetshëm, duke mos e lidhur këtë ndalim me moshën e të pandehurit, por vetëm me veprën penale të kryer. Në këtë kuptim, Gjykata e Lartë e ka gjetur të bazuar arsyetimin e dy gjykatave më të ulëta për mospranimin e kërkesës për gjykimin e shkurtuar nga kërkuesi.

10. Ndërsa në një vendim tjetër të mëparshëm të saj të datës 12.5.2022, duke mos e vënë në diskutim zbatimin e ritit të gjykimit të shkurtuar për të miturin në konflikt me ligjin, i cili kishte kryer vepër penale të dënueshme me burgim të përjetshëm, Kolegji Penal i Gjykatës së Lartë ka vendosur prishjen e vendimit të gjykatës së apelit dhe kthimin e çështjes në atë gjykatë për rishqyrtim, në një kohë kur gjykata e apelit kishte prishur vendimin e gjykatës së shkallës së parë pikërisht sepse kjo e fundit kishte proceduar me ritin e gjykimit të shkurtuar dhe jo me procedurë të zakonshme gjykimi. Këtë vendimarrje Kolegji Penal i Gjykatës së Lartë e ka konsideruar rrjedhojë të zbatimit të gabuar të ligjit procedural penal dhe ka vlerësuar se gjykata e apelit nuk ka pasur asnjë pengesë ligjore që në zbatim të nenit 427, pika 3, të KPP-së të vendoste përsëritjen e shqyrtimit gjyqësor, si dhe në zbatim të nenit 428 të KPP-së i cili ka ndalim për gjykatën e apelit për të vendosur prishjen e vendimit dhe kthimin e akteve gjykatës së shkallës së parë në rastet që nuk parashikohen nga kjo dispozitë. Ndërkohë, në rigjykimin e çështjes, gjykata e apelit ka lënë në fuqi vendimin e gjykatës së shkallës së parë, ndërsa Kolegji Penal i Gjykatës së Lartë me vendimin e datës 1.6.2023, ka vendosur mospranimin e rekursit të prokurorit, duke arsyetuar se për shkak të mbrojtjes ligjore të posaçme që i është dhënë të miturit në konflikt me ligjin, ndalesa e parashikuar në nenin 403, pika 2 të KPP-së nuk gjen zbatim, përderisa dënueshmëria maksimale (burgimi i përjetshëm) për të miturin ndalohej nga vetë ligji. Po kështu, ky kolegji ka vlerësuar se kjo dispozitë, në rastin kur të miturit janë autorë të veprës penale, nuk mund të interpretohet si dispozitë e izoluar në legjislacionin penal, por në bazë të interpretimit sistematik, duhet të analizohet dhe interpretohet në raport harmonik me parashikimet e dispozitave materiale të KP-së dhe Kodit Penal për të Mitur.

11. Nisur nga sa më lart konstatojmë se ndonëse detyra kryesore e Gjykatës së Lartë është zgjidhja e konflikteve të interpretimit të ligjit të zakonshëm, në një hark të shkurtër kohor në jurisprudencën e saj janë të pranishme kontradikta të dukshme në lidhje me mënyrën e zbatimit të gjykimit të shkurtuar për të miturit që kanë kryer një vepër penale të dënueshme me burgim të përjetshëm. Në parim jemi të mendimit se zhvillimi i jurisprudencës është i pashmangshëm në një sistem gjyqësor dhe nuk është në kundërshtim me administrimin e duhur të drejtësisë. Përkundrazi, ai është më se i pranueshëm në një shtet të së drejtës, pasi në të kundërt një jurisprudencë e ngurtë do të pengonte reformat dhe

përmirësimin e sistemit të drejtësisë. Megjithatë, në rastin konkret nuk ndodhemi përpara një situatë të tillë, pasi kontradiktat në vendimmarrje nuk janë shfaqur si pasojë e ndryshimit të jurisprudencës.

12. Në këtë kuptim, diferencat e evidentuara në çështjet e ngjashme të lartpërmendura të Gjykatës së Lartë nuk mund të konsiderohen si evoluim dinamik i jurisprudencës dhe as mund të thuhet se kjo gjykatë ka aplikuar mekanizmin e njësimin të praktikës së saj për sa i përket kërkesës për gjykim të shkurtuar nga të miturit. Ky fakt merr akoma më shumë rëndësi për sa kohë kontradiktat në jurisprudencën e kësaj gjykate në këtë aspekt, janë të tilla që reflektohen edhe në jurisprudencën e gjykatave më të ulëta, të cilat, rrjedhimisht, do të japin vendime kontradiktore në drejtim të interpretimit të ligjit të zbatueshëm. Për më tepër, kjo vendimmarrje është e tillë që prek një kategori të gjerë individësh, që janë të miturit që kryejnë vepra penale të rënda për të cilat parashikohet burgimi i përjetshëm.

13. Nisur nga analiza e mësipërme, vlerësojmë se Gjykata e Lartë, pavarësisht qenies në kushtet e një jurisprudence të pakonsoliduar për sa i përket aplikimit të gjykimit të shkurtuar për të miturit në konflikt me ligjin që akuzohen për vepra penale për të cilat parashikohet dënim me burgim të përjetshëm, duhet t'i kishte kthyer përgjigje pretendimit të kërkuarit për shkak të natyrës kushtetuese dhe për të qartësuar qëndrimin e saj në lidhje me interpretimin përfundimtar të ligjit procedural penal për këtë aspekt të institutit të gjykimit të shkurtuar. Në këtë drejtim, vëmë në dukje se Gjykata e Lartë, si gjykatë ligji, duhet të ndalej në analizën pse në rastin konkret ajo ka vendosur në mënyrë të ndryshme nga raste të ngjashme për të miturit në konflikt me ligjin të akuzuar për vepra penale për të cilat parashikohet dënim me burgim të përjetshëm.

14. Për të gjitha arsyet e mësipërme, ne, gjyqtarët në pakicë, çmojmë se pretendimi i kërkuarit për cenimin e parimit të barazisë para ligjit të lidhur me atë të sigurisë juridike dhe standardin e arsytimit të vendimit ishte i bazuar, prandaj Gjykata duhej të vendoste pranimin e kërkesës.

Anëtarë: Fiona Papajorgji, Sandër Beci, Ilir Toska